

www.e-rara.ch

Antonini Liberalis Transformationum congeries

Antoninus

Basileae, 1568

Universitätsbibliothek Basel

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-153>

M. Antonini imperatoris de vita sua, liber I.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

M. ANTONINI IMPERATORIS DE VITA
sua, Liber I.

GVILIELMO XYLANDRO
Augustano interprete.

Ab avo meo Vero didici placidis esse morib. & iræ abstinés. Existimatione parentis mei, eiusq; recordatione, ad verecundiam & viro dignos mores vsus sum. Matrem in studio pietatis erga deos, liberalitateq; imitatus: præterea in abstinendo à non perpetrandis modò, sed & cogitãdis flagitijs: tum in frugalitate victus, ab opulentiam comitante luxu remotissima. A' proavo id habui, vt ne in publicos ludos commearem, sed bonis præceptoribus domi meæ vterer: intelligeremque nullis hac in re parcendũ sumptib. Ab educatore, ne auriga prasinus, aut uentus, neue palmularius aut scutarius fieré: ab eodem, tolerare labores, esse contentus paruo, operari, non immiscere me

1 2 mul-

2 multis negocijs, haud facilè calumniam
 admittere, didici. A` Diogneto, stu-
 dium in res inanes non conferre: fidem
 abrogare ijs quę de incantationibus, de-
 monumq; profligationib. ac id genus a-
 3 lijs reb. præstigiatores & impostores re-
 ferunt: neq; animi causa coturnices ale-
 re, aut similiũ rerum studio & cupiditate
 teneri: item liberè dicta ferre æquo ani-
 mo, philosophię me addicere: audire pri-
 mò Bacchium, deinde Tandafidē ac Mar-
 cianum, scribere dialogos puerili æta-
 te: grabatum, pellem, aliaq; ad Græcam
 disciplinam pertinentia requirere. Ru-
 4 ftici monitu in eam deueni cogitationē,
 mores meos correctione ac cultu opus
 habere: non esse imitandos Sophistas,
 non esse instituendas de contemplatio-
 nibus scriptiones, neq; oratiunculas ad-
 hortatorias declamandum, neq; speciē
 5 viri exercitijs dediti, ac laboriosi osten-
 tandam: ad hæc rhetorica, poësi, & astro-
 logia abstinendum: domi neq; vestitu,
 neq; alijs huius modi rebus vtendũ: epi-
 stolas scribendas simpliciter, quo modo
 ipsius ad matrem meam est epistola Si-
 nuessa missa: insuper placabilitatem es-
 se, & in alloquio facilitatem exhiben-
 dam

dam ijs qui stomachum nobis mouerint, aut aliquid deliquerint, simulatque ij redire ad officium velint: diligenter etiam legendum, neque omnino considerationem summariam satis putandū: neque celeriter adsentiendum alios traducentibus: commentarios Epiſteti legendos, quorum & è domo sua mihi copiam fecit. Apollonius me docuit, vt libertatem ſectarer, certamque constantiam: neque aliò vnquam, ne minimum quidem, quàm ad rectam rationem respicerem: ac ſemper mei ſimilis eſſem in grauibus doloribus, amiſſione proliſ, morbiſq; diuturnis: vtque in viuo exemplo euidenter contēplarer, poſſe eundem & duriffimum eſſe, & remiſſum quàm maximè. Tum etiam, vt in percipienda doctrina me non moroſum præberem: ſed circumſpicerem de homine, qui palàm experientiam, & in tradendis ſcientijs facultatem, minimum ſuorum bonorum putaret. Præterea modum beneficia (vt ijs videntur) ab amicis accipiendi, ne vel accepta ea nos viliores redderent, vel ſtupidè negligerentur atque prætermitterentur. In Sexto de

mus ad arbitrium patrisfamiliâs institu-
 tæ, viuendi secundum naturam, graui-
 tatem non simulatam, inque consulendo
 amicorum commodis sagacitatem,
 facilitatem erga priuatos, *moresque
 omnibus accommodatos. Quo fiebat,
 vt eius consuetudo omni adulatione
 suauior, ipseque eodem tempore in sum-
 ma apud eos quibus cum agebat vene-
 ratione esset. porro autem expeditam
 viam ac rationem inueniendi & dispo-
 nendi præcepta ad vsum vitæ necessa-
 ria. item, quod neque iræ, neque aliis
 cuiusquam animi commotionis vllum
 indicium dabat: sed simul & quàm ma-
 ximè affectibus vacuus, & humanissimi
 erat ingenij. In eodem honestam famam
 sine iactatione, multarumque rerum scien-
 tiam citra ostentationem. Alexandrũ
 Grammaticum obseruabam ab increpa-
 tionibus sibi temperare: neque ignomi-
 niosè castigare, si quis barbarum, solæ-
 cum, aut absconum quippiam protulisset:
 sed ciuilitè id modò, quod dicendum
 fuerat, pronunciare: perinde ac si
 respondens vel suam sententiam inter-
 poneret, aut rationem re ipsa, non ver-
 bo, cum altero conferret: aut omni-
 no alia

no alia quadá solerti & obliqua subadmonitione idem efficiebat. A' Frontone didici, vt scirem quę consequeretur tyrannidem inuidia, quę varietas, simulatio: & quòd omnino qui nobis patricij dicuntur, inhumaniores quodammodò sint reliquis. Ab Alexandro Platonico, ne crebrò, néue nisi necessitate coactus, cuiquam dicerem, scriberemúe, me esse occupatum: néue identidem impendentia negocia prætendendo debita familiaribus officia detrectarem. A' Catullo, ne parui facerem, si quid amicus conquereretur, etiamsi nulla id ab eo fieret ratione: sed anniterer, eum in pristinam gratiam reducere. item, vt summa animi contentione præceptorum laudẽ prædicarem, vti de Domitio & Athenodoto traditum est: vtque liberos verè diligerem. A' fratre meo Seuero, amore familiariũ & veritatis, iusticiæq;. Per eundem cognoui Thraseam, Heluidiũ, Catonem, Dionem, Brutum. Idem mihi autor fuit, vt animo conciperem formam reipub. in qua æquis legibus eodemq; iure omnia administrarentur: ac regni, cui nihil esset libertate subditorum antiquius. Eundem obseruavi curis

esse vacuum, constantiam in honore philosophiæ habendo : beneficentiam & liberalitatem perpetuam seruare, bene sperare, ac de amicorum in ipsum amore certò sibi polliceri : à quibus animo esset factus alieno, id ijs non occultum ferre : neque amicis eius opus esse, vt de ipsius voluntate coniecturam facerent, sed eam apertam esse. Maximus adhortatus me est, vt suo exemplo me ipsum regerem, neque vlla in re præcipitarem : animo bono cùm alijs in casibus, tum in morbis essem : vt moribus vterer temperatis, blandis ac grauibus : vt quæ instituissem, expedite, nec magna cum molestia perficerem. Dicebat sibi verba facienti, aut agenti quicquam, neminem non fidem habuisse : ex animi ipsum sententia loqui, vel agere : nullius rei admiratione se obstupuisse : nunquam aut festinasse, aut cunctatum fuisse, neque trepidasse : neque mœsticiæ, neque gaudij nimium fuisse : neque iracundum, neq; suspiciosum : sed beneficum, placabilem, veracem : magisque constantiã erroris securã, quàm errorũ correctionem præ se tulisse : neminẽ fuisse, q se ab ipso cõtemptũ, aut ipso præstan-

præstantiorem putaret: liberaliter quoq;
 facetum fuisse. Patris notavi humani-
 tatem, & in ijs quæ semel essent accuratè
 deliberata, permanfionem: vanæ gloriæ,
 & eorum qui putantur, neque sunt ta-
 men, honorum contemrum: studium la-
 borum, afsiduitatemq;. Libenter audie-
 bat eos qui aliquid reip. vtile poterant
 adducere. In tribuendo vnicuiq; pro di-
 gnitate suum, firmiter perseverabat: pe-
 ritus vbi intendendum esset, vbi remit-
 tendum. Amores adolescentulorū coër-
 cebat, vtilitati publicæ omnes cogita-
 tiones intendebat. Amicis secum cœnā-
 di, aut iter faciendi necessitatem remit-
 rebat: & qui necessitate aliqua impedi-
 ti, eum non comitati fuerant, eundem
 semper ipsum inueniebant. In consilij
 accuratè, quid conducere posset, inqui-
 rebat: ac cōstanter, neq; (id quod alijs vi-
 tio datur) obuijs quibusq; cogitationi-
 bus contentus finem consultandi facie-
 bat. Amiciciam conseruabat: neq; vel fa-
 tietatem amicorum capiebat, neque ad
 eos parandos furore aliquo ferebatur. In
 omnibus rebus omnia sua in se reposita
 habebat, læto vultu longè futura prouid-
 debat: atq; etiam minima antè præpara-
 1 5 bat,

bat, idq; citra tumultū. Acclamationes, omnemq; adulationem compescebat. Quæ ad magistratum erant necessaria, semper custodiebat: sumtus procurabat, neque detrectabat de ijs rebus causam dicere. Deos citra superstitionem colebat: homines neq; demerebatur, neque auram popularem captabat: in omnibus his sobrius, constans, nusquam ineptus, aut nouitatis studiosus. Has porro res quæ ad vitæ commoditatem aliquid cōducunt, quas fortuna suppeditat, liberaliter, simulq; sine fastu tractabat: ita vt, & si adessent, haud sollicitè ijs vteretur: neq; desideraret, si deessent. Nemo fuit qui eum aut sophistam, aut vernam, aut hominem de Schola esse diceret: sed virum maturum, absolutum, adulatione superiorem, qui & seipsum regere, & alios posset. Iam philosophiam verā profitentes in honore habens, reliquis nihil exprobrauit. Cæterum in consuetudine familiari commodus, graciosusq; extra fastidium erat. Corpus suum moderatè curabat, non vt qui vitæ cupidus, aut cui formæ elegantia curæ esset, non tamen interim negligenter: itaq; suæ diligentiae causa, paucissimis medicorum pharmacis

macis & fomentis opus habuit. Id in eo
 præclarissimum fuit, quod facultate ali-
 cuius rei præditis concedebat absq; in-
 uvidia, vt oratoriæ, historiæ, legum, con-
 suetudinum, aliorumq; id genus: quin
 etiam vt gloriam ijs rebus quibus excel-
 lebât, adipiscerentur, operam suam ipsis
 nauabat. Et cum ageret omnia secûdum
 instituta maiorum, ne hoc ipsum quidē
 studebat consequi, vt videretur à maio-
 ribus accepta obseruasse. Ad hæc, non
 erat vagus aut leuis, sed locis & negocijs
 ijsdem solebat immorari. Post intentis-
 simos capitis dolores, recens atq; alacer
 ad cõsuetæ opera redibat. Præterea pau-
 ca admodû habebat arcana, & hæc quo-
 que tantûm de rebus publicis. Prudens
 porrò erat, moderatusq; cûm in specta-
 culis exhibendis, tum in operum extru-
 ctionibus, congiarijsq; & alijs huiusmo-
 di negocijs: quippe vir quid ex vsu foret
 potius, quàm quæ gloria factum seque-
 retur, reputans. Non utebatur alieno tē-
 pore balneis, non erat ædificandi cupi-
 dus: non de ciborum, nō vestium textu-
 ræ aut infecturæ, non formæ corporis
 elegantia anxius. Comitatus ei è prædio,
 qui eum ab inferiori casa deduceret: in-

ter Lanuuiinos plerunq; Tusculano publicano utebatur, etiam deprecante. Omnino in eius moribus nihil inerat inhumanum, nihil inuerecundum, nihil procax: neque dicere quisquam poterat, Ad sudorem vsque. sed omnia ita apta & concinna, vt si per ocium cogitata fuissent, compositè, placidè, firmiter, & sibi inuicem conuenienter. Accommodari posset ei id quod de Socrate memoratur, quòd & abstinere potuerit, & frui rebus istis, quibus & carere pleriq; per infirmitatem, & in fruendo continere se nequeunt. At temperare sibi ab vtroq; vitio posse, & sobrium permanere, id verò viri est animo integro inuictòq; præditi: quod ille in morbo Maximi præstitit. A dijs bonos auos, bonos parentes, bonam sororem, bonos præceptores, familiares, necessarios, amicos bonos accepi, ferè omnia bona: tū quòd in nullum eorū quicquam deliqui: quāquam ita affectus, vt, si occasio incidisset, vtiq; aliquid tale admissem: verū beneficio deorū euenit, ne rerū is fieret cōcurfus, qui hoc in me argueret. Id quoq; ijs acceptum refero, quòd nō diutius apud concubinam aui sum educatus: quòd ad puber-

pubertatem castus perueni: neque ante eam vir sum factus, sed tempus expectaui. Quòd principi & patri subditus fui, qui erat omnem mihi superbiam excusurus: ostensurusq; , posse eum qui in aula viuat, & stipatoribus carere, & vestibus pictis, & facibus, staturisq; certi generis, reliquoq; luxu: sed licere ei proximum priuato homini habitum sumere: imò verò eum splendorem, eos qui principes repub. gerere velint demissiores segenioresq; efficere. Itemq; eum fratrem sum nactus, qui moribus suis me ad curam mei ipsius habendam posset excitare, honore autem & amore in me suo delectare. Quòd liberi mihi neque indole, neq; corpore prauis nati sunt. Quòd magnos in rhetorica, poëtica, reliquisq; studijs progressus non feci: quæ me fortassis planè detinuissent, si me feliciter proficere sensissem. Quòd maturè eos à quibus sum enutritus, in dignitate constitui, quod mihi videbantur cupere: quodq; id iuuenibus adhuc præstiti, neque diu eos futuri spe lactaui. Quòd Apollonium Rusticum, Maximū cognoui. Quòd perspicuè atq; sæpenumerò naturalem vitam cum animo meo reputaui,

ui, qualisnam ea esset: nimirum quòd ad deos attineret, & eorum munera, cogitationesq; inde promanantes: nihil iam obstare, quin aut secundum naturam viverem, aut non: atq; hoc quidè fore mea culpa, qui deum monitus, ac tantum nõ præcepta non obseruassem. Quòd in tali vita meum corpus tandiu durauit. Quòd neq; cum Benedicta, neque cum Theodoro ré habui: sed & postea amore concitus, rectæ rationi parui. Quòd Rustico sæpius indignatus, nihil præterea admiserim, cuius me pœnitere potuisset. Quòd mater, cū esset adhuc iuuenis moritura, reliquos tamen vitæ suæ annos mecum exegit. Quòd quotiescunq; pauperi alicui, aut alias indigenti opitulari statuissem, nunquam audiui, pecuniam mihi non esse, vnde id facerem: & quòd mihi nunquam vsu venit, vt in tali re alterius ope indigerem. Quòd vxorem ita obsequentem, mei amantem, ac simplicem habui. Quòd alumni, quibus liberos meos crederem, idonei non defuere. Quòd in somnis cum alia mihi remedia sunt data, tum contra sanguinis excretionem, ac contra vertiginem: hocque Caietæ. Sicut Chræsæ. * cumq; animū
ad

ad philosophiam adiunxissem, non incidi in sophistam aliquem, aut in scriptoribus defedi, vel in syllogismis dissoluēdis doceret, aut meteoris tractandis. Omnia enim hæc deorū auxilio, fortunaq; indigent. Hæc in Quadis ad Grammam. * Solebat is sibi prædicere, erit vt incidam in curiosum, ingratum, contumeliosum, dolosum, inuidum, dissociabilem. Omnia hæc ijs euenerunt, ignoratione bonorum & malorum. Ego vero, qui naturam boni perspectam habeo, quod honestum sit, & mali, quod turpe: ipsamq; eius qui peccat naturam, quod mihi sit cognata (non quia eiusdem carnis est, aut seminis: sed mentis, & diuinæ particulæ particeps) à nullo eorum lædi possum. neq; enim in me turpitudinem aliquam quisquam conijciet. Ei porrò quod mihi cognatum est, neque irasci possum, neque infensus esse: vt enim vnus alterum iuuaret in suo opere, eò nati sumus, vt manus, vt pedes, vt palpebræ, vt superiorum inferiorumque dentium ordines: quare contra naturam est, vt inuicem nobis repugnemus: atqui succensere & auersari se inuicem, id quidem est repugnare. Quid-
quid

quid ego sum, id omne constat caruncula, animula & mente. Proinde missos fac libros, neq; stude. Nō datū est. Quin tu, vt mox vitā cū morte cōmutaturus, corpus sperne, q, est tabus, ofsicula, & reticulī muliebris instar plexus neruorū, venarū, arteriarū. Animā quoq; considera, qualis ea sit: spiritus nimirū. neq; is idē semper: sed qui in horas alius efflatur, alius forbetur. Restat tertia pars, principatū obtinēs. Proinde sic tecū reputa. Senex es? ne patere hanc principē partē vltterius seruire, neq; alieno impetu raptari: neq; fatū vel prēsens iniquē fer, vel impendens subterfuge. Res deorū plenę sunt prudentiæ: fortuitæ aut, nō carent natura, complexūue eorū quæ à prudentia administrātur. Inde omnia fluūt: necessitas etiā accedit, & totius vniuersi (cuius tu pars es) vtilitas. Porrò autē q, natura vniuersi fert, quodq; ad eam facit cōseruandam, id bonū est vnicuius vniuersi particulæ. Conseruant autē mundū, quemadmodū elemētorū, ita & ex ipsis cōcretarū rerū mutationes. Hęc sufficiāt tibi, ac semper p̄ceptorū locū habeāt. Librorū verò sitim proijce, ne murmurās moriari: sed verē placatus, atq; ex animo gratiā dijs agēs.